

Ústí nad Labem 13. září 2023

Vážený pane prezidente,

vážený pane předsedo Senátu,

vážený pane premiére,

vážení členové vlády,

vážené poslankyně a poslanci,

vzhledem k tomu, že jsme jako zástupci statutárních měst nebyli přizváni k žádné konstruktivní diskuzi skrze konsolidaci veřejných financí a neobdrželi jsme ani žádné jiné odpovědi na naše stanoviska, jsme donuceni otevřeně vyjádřit naše obavy z neschopnosti plnit dále správně funkci regionálních a krajských center poskytujících prodlouženou ruku státu, ve formě přenesené působnosti, ale také provozování kulturních a dalších institucí a atrakcí krajské a regionální úrovně či plnohodnotné práce městské policie.

Bohužel, vícero let slyšíme z úst a prohlášení politiků napříč politickým spektrem mylné informace, jak obce a města mají na účtech velká množství finančních prostředků. Tato prohlášení jsou způsobena neznalostí zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Zde je stanoveno, že je úkolem předběžné kontroly zajistit, aby nedošlo k situaci, že nebude zajištěno rozpočtové krytí předpokládaného výdaje. Tím zejména u větších akcí dochází k delší splatnosti, a proto na účtech mohou být i vyšší finanční prostředky, které jsou však již alokované na platby těchto výdajů. Nealokované prostředky jsou zpravidla pouze ve výši rozpočtové rezervy pro daný kalendářní rok. I díky tomuto principu jsou města a obce nejefektivnější hospodáři mezi samosprávnými celky.

Realita finanční kondice krajských a ostatních statutárních měst, ve kterých žije více než 3,4 milionů obyvatel, je však přesně opačná. Tato naše města v mnoha případech nemají dostatek finančních prostředků ani na běžnou údržbu svých majetků, natož na rozvojové projekty, které jsou pro udržení těchto měst jako přirozených spádových center svých krajů a regionů nutné. Do této špatné situace jsme se dostali kvůli již zastaralému systému rozpočtového určení daní, stanoveného zákonem č. 243/2000 Sb. V něm jsou zvýhodněna 4 města, konkrétně Praha, která však zároveň plní funkci kraje, Plzeň, Brno a Ostrava. Ostatní města mají přiděl na občana takřka totožný, což způsobuje značný finanční deficit právě u ostatních krajských a statutárních měst.

Navíc je často i příčinou odtrhávání některých částí těchto větších měst a vzniku nových menších obcí, které díky své menší velikosti dosáhnou na dotační tituly pro malé obce, kdy toto navyšování počtu obcí je zcela v rozporu s konsolidací veřejných financí. Za poslední roky se právě zejména v krajských a ostatních statutárních městech nahromadily potřeby i nachystané projekty napříč odvětvími (doprava, veřejný prostor, sport, kultura aj.), které jsou zpravidla každý ve výši minimálně stovek milionů korun. Obce a města však díky zákonu č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, mohou mít úvěry v kumulativní výši maximálně 60 % průměru svých příjmů za poslední 4 rozpočtové roky, a proto realizace těchto potřebných projektů je nemožná. Pokud krajská a statutární města nebudou mít brzy ve svých možnostech tyto projekty realizovat, tak je velmi ohroženo udržení přirozených krajských a regionálních center.

Všechna krajská města a většina ostatních statutárních měst, bez rozdílu, chtějí udržet svou roli těchto přirozených spádových center, a proto jsou na ně kladeny nároky na veřejnou infrastrukturu, jako je provozování divadla, filharmonie, sportovních a volnočasových aktivit a jejich infrastruktury. Nedílnou roli mají krajská a ostatní statutární města také v sociální oblasti, zajištění dostupné a kvalitní hromadné dopravy do zázemí zejména krajských měst nebo při prosazování státní politiky (digitalizace, zelená politika apod.). Tato přirozená centra krajů a regionů, jsou nucena se také vyrovnat s velkým počtem občanů dojíždějících za prací a do školy. Nároky na zajištění veřejných služeb a infrastruktury se tak zvyšují, ale finanční profit přinášejí městu pouze obyvatelé s přihlášením trvalého bydliště v daném městě.

Česká republika se také vyrovnává s vylidňováním regionů, proti němuž přislíbila vláda ve svém Programovém prohlášení bojovat. Financování krajských center s tímto problémem úzce souvisí. Možnosti kulturního a sportovního vyžití obyvatel, stejně jako široká nabídka pracovních míst, dobrého podnikatelského prostředí nebo dostupná zdravotní a sociální péče, jsou jedním z důležitých aspektů při posuzování kvality jejich života. Je třeba tyto potřeby občanů uspokojovat v místě, kde žijí, neboť jinak jsou motivováni ke změně svého bydliště právě do měst, kde je zmíněná možnost kvalitního života vyšší. V největších aglomeracích pak dochází ke zvýšenému tlaku na využití nejen jejich stávající občanské vybavenosti, dostupnosti bydlení, ale také extrémní přetížení školské infrastruktury, což přináší negativní ohlas stávajících obyvatel.

Chystané změny v rámci konsolidačního balíčku bohužel finanční kondici těchto měst ještě zhoršují. Hrozí tak, že statutární města nebudou moci dále poskytovat občanům služby přenesené působnosti, kterou stát již v současné době nehradí v plné výši a občané jednotlivých krajů a regionů budou muset dojíždět za těmito službami státu na jednotlivá ministerstva. Hrozí, že statutární města v rámci úspor budou muset značně omezit městské policie, což by způsobilo nutnost navýšení počtu policistů Policie ČR, a tím dalšími zatížení státního rozpočtu. Stejně tak hrozí uzavírání například kulturních institucí.



My, níže podepsaní zástupci statutárních měst, z výše uvedených důvodů žádáme, aby konsolidační balíček nezasahoval do financování měst a obcí. Prosíme, aby daň z nemovitosti nebyla zvyšována státem a zůstala dále ze 100 % příjmem měst a obcí. Zároveň, aby se neměnila ani výše přidělu do rozpočtového určení daní, ale aby zůstala na současné hodnotě 25,84 %. Stejně tak žádáme, aby se neměnil systém přerozdělování daně z hazardu. Navrhujeme tedy, aby vše bylo ponecháno tak, jak je aktuálně nastaveno, abychom mohli v jednotlivých městech a obcích adekvátně nachystat rozpočty pro příští rok a otevřít diskuzi nad celkovou komplexní změnou rozpočtového určení daní, která by byla přijata v roce 2024.

S uctivým pozdravem

PhDr. Ing. Petr Nedvědický
primátor statutárního města Ústí nad Labem



